

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS VĖLIAVOS IR KITŲ VĖLIAVŲ ĮSTATYMO NR. I-1497 5, 12 IR 13
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos valstybės vėliavos ir kitų vėliavų įstatymo (toliau – Įstatymas) 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos teritorijoje oficialiai gali būti naudojamos Lietuvos valstybės vėliava, Lietuvos valstybės istorinė (herbinė) vėliava, užsienio valstybių vėliavos, Europos Sąjungos vėliava, tarptautinių viešųjų organizacijų vėliavos, kitų tarptautinių organizacijų vėliavos ir kitos Įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje išvardytos vėliavos.

Lietuva jau 21 metus yra Europos Sąjungos ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos (toliau – NATO) narė ir daugelis valstybės institucijų kartu su Lietuvos valstybės vėliava naudoja (kelia) Europos Sąjungos vėliavą. Europos Sąjungos vėliavos kėlimas grindžiamas Lietuvos Respublikos naryste Europos Sąjungoje ir daugelio Europos Sąjungos valstybių narių šios vėliavos naudojimo praktika. Taip pat neretai kartu su Lietuvos valstybės vėliava naudojama NATO vėliava, pabrėžiant Lietuvos ir jos sąjungininkės NATO vienybę ir bendradarbiavimą.

Prasidėjus Rusijos karinei agresijai prieš Ukrainą, solidarizuojantis su Ukraina, Lietuvoje vykdoma tęstinė paramos ir palaikymo nuo Rusijos agresijos besiginančiai Ukrainai akcija, kuri atitinka oficialią Lietuvos valstybės vidaus ir užsienio politiką, o šios akcijos trukmė nėra apibrėžta. Tuo tikslu, kol vyksta ši agresija, prie, virš ar ant valstybės institucijų pastatų, taip pat kai kurių institucijų viduje (pvz., Lietuvos Respublikos Seimo posėdžių salėje) kartu su Lietuvos valstybės vėliava naudojama (keliami ar pastatomi) Ukrainos vėliava.

Lietuvos Respublikos valstybės vėliavos ir kitų vėliavų įstatymo Nr. I-1497 5, 12 ir 13 straipsnių pakeitimo projekto tikslas – aiškiau reglamentuoti Europos Sąjungos, NATO ir užsienio valstybių vėliavų naudojimą.

Taip pat siūloma papildyti Įstatymą nuostatomis, numatančiomis kitų vėliavų, priklausančių viešiesiems juridiniams asmenims, naudojimą prie valstybės ir savivaldybių institucijų, nes Įstatyme tokie atvejai nenumatyti.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Įstatyme yra nustatyta, kad:

1. Užsienio valstybių, Europos Sąjungos ir tarptautinių viešųjų organizacijų vėliavos gali būti nuolat iškkeliamos tik prie, virš ar ant užsienio valstybių diplomatinėjų atstovybių, konsulinių įstaigų bei jų vadovų rezidencijų pastatų, Europos Sąjungos institucijų, tarptautinių viešųjų organizacijų atstovybių bei jų vadovų rezidencijų pastatų, kitų Lietuvos Respublikoje teisėtai įsteigtų užsienio valstybių valstybinių įstaigų, Europos Sąjungos ir tarptautinių institucijų pastatų, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys nenumato kitaip.

2. Užsienio valstybių, Europos Sąjungos ir tarptautinių viešųjų organizacijų vėliavos prie, virš ar ant Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų pastatų gali būti iškeltos tik tuo metu, kai jose lankosi Lietuvos Respublikos oficialūs svečiai ir specialiųjų misijų atstovai, taip pat atmintinų dienų ar oficialių tarptautinių renginių šiose institucijose ir įstaigose proga, kitais Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytais atvejais pagal diplomatinio protokolo reikalavimus.

3. Vasario 16-ąją – Lietuvos valstybės atkūrimo dieną, kovo 11-ąją – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dieną, taip pat vasario 24-ąją – Estijos nepriklausomybės dieną ir lapkričio 18-ąją – Latvijos nepriklausomybės paskelbimo dieną prie Seimo kartu su Lietuvos valstybės vėliava iškeltos Latvijos Respublikos ir Estijos Respublikos vėliavos.

4. Europos Sąjungos vėliava nuolat iškeliama Europos Sąjungos išorinės sienos pasienio kontrolės punktuose.

5. Kartu su Lietuvos valstybės vėliava Europos Sąjungos vėliava naudojama:

- 1) gegužės 9-ąją – Įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatytoje vietoje ir būdais;
- 2) iškeliama prie, virš ar ant pastatų, kuriuose vyksta balsavimas rinkimų dieną į Europos Parlamentą ar Lietuvoje rengiamų referendumų Europos Sąjungos klausimais dienomis;
- 3) Įstatymo 5 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatytoje vietoje ir būdais.

6. Fiziniai ir juridiniai asmenys gali savo nuožiūra naudoti (kelti, pastatyti) užsienio valstybių tautines (nacionalines), Europos Sąjungos ar tarptautinių viešųjų organizacijų vėliavas ir (arba) vėliavėles laikydamiesi vėliavų naudojimo principų ir tik tokiu būdu, kad nebūtų parodyta nepagarba šioms vėliavoms.

7. Užsienio valstybių, Europos Sąjungos ir tarptautinių viešųjų organizacijų stalo ir automobilio vėliavėlės naudojamos Įstatymo nustatytais atvejais Vyriausybės nustatyta tvarka.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Remiantis Konstituciniu aktu dėl Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje ir konstituciniu geopolitinės orientacijos principu, suponuojančiu Lietuvos Respublikos pasirinktą europinę ir transatlantinę integraciją bei būtinumą vykdyti su naryste Europos Sąjungoje (ES) ir NATO susijusius tarptautinius įsipareigojimus (Konstitucinio Teismo 2011 m. liepos 7 d. ir 2014 m. sausio 24 d. nutarimai), Įstatymo projekte siūloma numatyti, kad ES ir NATO vėliavos gali būti nuolat iškeltos kartu su Lietuvos valstybės vėliava prie, virš ar ant Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų pastatų šių institucijų ir įstaigų nuožiūra ir kitais, šiame įstatyme nenustatytais atvejais, laikantis vėliavų naudojimo principų.

Atsižvelgdami į tai, kad Įstatymo statusas supuoja jo aukštesnę vietą teisės aktų hierarchijoje ir sudėtingesnę jo pakeitimo tvarką, Įstatymo projekte siūloma atsisakyti pernelyg detalaus reglamentavimo, įstatyminio lygmens reguliavimo nereikalaujančias nuostatas paliekant detalizuoti poįstatyminiais teisės aktais, nustatant atitinkamus įgaliojimus Vyriausybei (nustatant aiškią jų apimtį) detalizuoti įstatymų įgyvendinimo nuostatas. Vienas iš tokių atvejų, kai klausimai galėtų būti reglamentuojami Vyriausybės lygmeniu, galėtų būti užsienio valstybės vėliavų kėlimo atvejų nustatymas Vyriausybės sprendimu, atsižvelgiant į jos vykdomas konstitucines funkcijas užsienio politikos formavimo srityje: pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 84 straipsnio 1 punktą Lietuvos Respublikos Prezidentas „<...> kartu su Vyriausybe vykdo užsienio politiką“. Konstitucijos 94 straipsnio 6 punkte numatytas diplomatinis santykių užmezgimas ir ryšių su užsienio valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis palaikymas yra Vyriausybės vykdomos užsienio

politikos sudėtinė dalis. Vyriausybė, vykdydama užsienio politiką, nustato užsienio politikos prioritetus, priima sprendimus dvišalių ir daugiašalių santykių plėtros klausimais ir sprendimus dėl Lietuvos tarptautinių sutarčių sudarymo tikslingumo, formuoja ir įgyvendina užsienio politikos strategiją valstybių ar tarptautinių organizacijų atžvilgiu ir t. t. Diplomatinį santykių užmezgimas, taip pat ryšių su užsienio valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis palaikymas yra užsienio politikos sudedamoji dalis ir kartu tokios politikos rezultatas. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad būtent Vyriausybė, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos užsienio politikos ir nacionalinio saugumo interesus ir vykdydama Konstitucijos 94 straipsnio 6 punkto nustatytas funkcijas, turėtų priimti sprendimus dėl tikslingumo kelti kitos valstybės vėliavą, siekiant išreikšti jai politinį palaikymą (pvz., esama situacija dėl Ukrainos vėliavos naudojimo, kai Ukrainai yra reiškiamas palaikymas dėl prieš ją vykdomos agresijos), bei nustatyti jos naudojimo tvarką.

Įvertinus tai, kas išdėstyta, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad užsienio valstybių, Europos Sąjungos ir tarptautinių viešųjų organizacijų vėliavos kartu su Lietuvos valstybės vėliava prie, virš ar ant Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų pastatų gali būti iškeltos, taip pat pastatomos ar iškeltos jų viduje tik tuo metu, kai jose lankosi Lietuvos Respublikos oficialūs svečiai ir specialiųjų misijų atstovai, taip pat atmintinų dienų ar oficialių tarptautinių renginių šiose institucijose ir įstaigose proga ir kitais atvejais, kuriuos nustato Vyriausybė pagal diplomatinio protokolo reikalavimus ar atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos užsienio politikos ir nacionalinio saugumo interesus ir vykdydama Konstitucijos 94 straipsnio 6 punkto nustatytas funkcijas.

Siekiant sistemiškumo su pirmiau išdėstytu siūlymu ir atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 5 straipsnio 6 dalyje yra numatytas tik vienas vėliavų naudojimo būdas pastatuose (vėliavų pastatymas), nors vėliavos Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų pastatų viduje gali būti naudojamos ir kitais būdais (pavyzdžiui, Seimo posėdžių salėje vėliavos yra iškeltos), siūloma atitinkamai tikslinti ir Įstatymo 5 straipsnio 6 dalies nuostatą.

Priėmus Įstatymo projekte siūlomus pakeitimus bus aiškiau reglamentuotas ES, NATO ir užsienio valstybių vėliavų naudojimas.

Taip pat siūloma nustatyti, kad prie, virš ar ant valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų pastatų gali būti iškeltos, taip pat pastatomos ar iškeltos jų viduje Vyriausybės nustatyta tvarka viešųjų juridinių asmenų vėliavos, minint su šių juridinių asmenų veikla susijusias atmintinas dienas, nustatytas Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatyme.

Atsižvelgiant į tai, kad priėmus šiuos pakeitimus Vyriausybė turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus, siūloma nustatyti, kad Įstatymas įsigaliotų 2027 m. sausio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamo poveikio priėmus Įstatymo projektą nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas įstatymas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant priimtą Įstatymo projektą inkorporuoti į teisinę sistemą kitų galiojančių įstatymų pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Naujos Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai iki Įstatymo projekto pateikimo Vyriausybei bus suderinti Terminų banko įstatymo nustatyta tvarka.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės aktus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Vyriausybė turės pakeisti:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. lapkričio 25 d. nutarimą Nr. 1495 „Dėl Užsienio valstybių, Europos Sąjungos ir tarptautinių viešųjų organizacijų vėliavų kėlimo atvejų, stalo ir automobilio vėliavėlių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir nustatyti užsienio valstybių, prieš kurias vykdoma karinė agresija, vėliavų naudojimo atvejus ir tvarką;

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 24 d. nutarimą Nr. 1649 „Dėl Lietuvos valstybės vėliavos ir kitų vėliavų kėlimo ir naudojimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Siūlomo naujo teisinio reglamentavimo įgyvendinimas papildomų valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų nepareikalaus.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „Europos Sąjungos vėliava“, „užsienio valstybės vėliava“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
